

Asia C-595/21

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

27.9.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Bayerisches Verwaltungsgericht Ansbach (Saksa)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

22.9.2021

Kantaja:

LSI – Germany GmbH

Vastaaja:

Freistaat Bayern

Pääasian kohde

Elintarvikelainsäädäntö – Asetus N:o 1169/2011 – 17 artiklan 5 kohta, luettuna yhdessä liitteessä VI olevan A osan 4 kohdan kanssa – Käsitteen ”tuotteen nimi” tulkinta

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Unionin oikeuden tulkinta, SEUT 267 artikla

Ennakkoratkaisukysymykset

- 1) Onko asetuksen (EU) N:o 1169/2011 liitteessä VI olevan A osan 4 kohtaan sisältyvää käsitettä ”tuotteen nimi” tulkittava siten, että se tarkoittaa samaa kuin asetuksen (EU) N:o 1169/2011 17 artiklan 1–3 kohdassa tarkoitettu ”elintarvikkeen nimi”?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

Onko ”tuotteen nimi” nimitys, jolla elintarviketta tarjotaan sitä kaupan pidettäessä ja mainonnassa ja jolla kuluttajat sen yleisesti tuntevat, vaikka kyse ei ole elintarvikkeen nimestä vaan asetuksen (EU) N:o 1169/2011 17 artiklan 4 kohdassa tarkoitettusta suojatusta nimestä, kaupallisesta merkistä tai kuvitteellisesta nimestä?

- 3) Jos toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

Voiko ”tuotteen nimi” koostua myös kahdesta osasta, joista toinen on tavaramerkkilainsäädännössä suojattu lajinimi tai yläkäsite, joka ei koske yksittäistä elintarviketta ja jota täydennetään yksittäisten tuotteiden osalta niitä täsmentävällä lisäyksellä (joka muodostaa tuotteen nimen toisen osan)?

- 4) Jos kolmanteen kysymykseen vastataan myöntävästi:

Kummasta näistä kahdesta tuotteen nimen osasta on annettava asetuksen (EU) N:o 1169/2011 liitteessä VI olevan A osan 4 kohdan b alakohdan mukainen täydentävä tieto, kun tuotteen nimen molemmat osat on painettu pakkaukseen eri kirjasinkoolla?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

Elintarviketietojen antamisesta kuluttajille, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 1924/2006 ja (EY) N:o 1925/2006 muuttamisesta sekä komission direktiivin 87/250/ETY, neuvoston direktiivin 90/496/ETY, komission direktiivin 1999/10/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY, komission direktiivien 2002/67/EY ja 2008/5/EY sekä komission asetuksen (EY) N:o 608/2004 kumoamisesta 25.10.2011 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1169/2011 (EUVL 2011, L 304, s. 18), johdanto-osan 18 perustelukappale, 17 artikla ja liitteessä VI olevan A osan 4 kohta

Rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritettua virallista valvonnasta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 882/2004 (EUVL 2004, L 165, s. 1), 2 artiklan 10 alakohta sekä 54 artiklan 1 kohta ja 2 kohdan b alakohta

Euroopan unionin perusoikeuskirja (jäljempänä perusoikeuskirja), 16 artikla

Yhteenveto tosiseikoista ja oikeudenkäyntimenettelystä

- 1 Kantaja valmistaa kaupanimityksellä ”BiFi The Original Turkey” myytävää tuotetta ja saattaa sitä markkinoille esipakattuna elintarvikkeena vähittäiskaupoissa. Tuotteen valmistuksessa käytetään palmurasvaa ja rapsiöljyä.

”BiFi The Original” on Saksan tavaramerkkilainsäädännön mukaan sana-/kuviomerkki ja unionin tavaramerkkilainsäädännön mukaan kuviomerkki.

- 2 Elintarvikevalvonnan osalta toimivaltainen viranomais huomautti elintarvikkeen päällysmarkkinöistä ja teki 7.1.2019 päätöksen, jossa todettiin muun muassa seuraavaa:

”[Kantajaa] kielletään saattamasta markkinoille tuotetta, josta käytetään nimeä [’]Geflügel-Minisalami mit pflanzlichem Fett und Öl[’] [siipikarjasta valmistettu minisalami, joka sisältää kasvirasvaa ja -öljyä] pääasiallisessa nähtävissä olevassa kentässä olevan tuotteen nimen [’]BiFi 100% Turkey[’] alla, – – ilmoittamatta tuotteessa lisäksi käytettyjä ainesosia lähellä tuotteen nimeä sellaisella kirjasinkoolla, jonka x-korkeus on vähintään 75 prosenttia tuotteen nimen x- korkeudesta ja joka ei ole pienempi kuin [asetuksen N:o 1169/2011] 13 artiklan 2 kohdassa vaadittu vähimmäiskirjasinkoko – –.”

- 3 Kantaja nosti tästä päätöksestä kanteen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa.
- 4 Vuoden 2019 toisella neljänneksellä kantaja muutti tuotteen päällysmarkkinöjä. Pakkauksen etupuolella pääasiallisessa nähtävissä olevassa kentässä on siitä lähtien ollut teksti ”BiFi The Original” ja – pakkauskoosta riippuen – sen vieressä tai alla teksti ”Turkey”. Sanan ”Turkey” yläpuolella on kalkkunan kuva mustalla. Pakkauksen kääntöpuolella olevassa etiketissä elintarvikkeesta esitetään ennen ainesosaluetteloita kuvaus ”Geflügel-Minisalami mit Palmfett und Rapsöl” (siipikarjasta valmistettu minisalami, joka sisältää palmurasvaa ja rapsiöljyä). Tekstit ”BiFi”, ”The Original” ja ”Turkey” on painettu eri kirjasinkoolla siten, että ”BiFi” on painettu suurimmalla ja ”The Original” pienimmällä kirjasinkoolla.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 5 Riidanalaisessa päätöksessä määrätty kieltä perustuu asetuksen N:o 882/2004 54 artiklan 1 kohtaan ja 2 kohdan b alakohtaan. Edellytyksenä elintarvikkeen markkinoille saattamisen kieltämiselle on asetuksen N:o 882/2004 2 artiklan 10 alakohdassa tarkoitettu ”säännösten noudattamatta jättäminen”. Nyt käsiteltävässä asiassa kyseeseen tulee asetuksen N:o 1169/2011 17 artiklan 5 kohtaan, luettuna yhdessä kyseisen asetuksen liitteessä VI olevan A osan 4 kohdan kanssa, sisältyvän elintarvikelainsäädännön säännöksen noudattamatta jättäminen. Riidanalaisen elintarvikkeen tapauksessa sen tunnusmerkistö täyttyy. Tavanomaisen valistunut, kohtuullisen tarkkaavainen ja huolellinen keskivertokuluttaja (ks. tuomio 16.7.1998, Gut Springenheide ja Tusky, C-210/96, EU:C:1998:369, 31 kohta) odottaa, että salami valmistetaan eläinrasvasta. Tämä eläinrasva korvattiin nyt tarkasteltavassa tapauksessa kasvirasvalla (tarkemmin ottaen palmurasvalla ja rapsiöljyllä).

Ensimmäinen ja toinen ennakkoratkaisukysymys

- 6 Asetuksen N:o 1169/2011 17 artiklan 5 kohdan, luettuna yhdessä kyseisen asetuksen liitteessä VI olevan A osan 4 kohdan kanssa, mukaisen merkinnän konkreettisen muodon kannalta on merkityksellistä, miten saman asetuksen liitteessä VI olevan A osan 4 kohtaan sisältyvää käsitettä ”tuotteen nimi” on tulkittava.
- 7 Kantajan mukaan ”tuotteen nimi” tarkoittaa samaa kuin asetuksen N:o 1169/2011 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu elintarvikkeen nimi. Vastaaja sitä vastoin katsoo, että ”tuotteen nimi” ja 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu elintarvikkeen nimi ovat oikeudellisia käsitteitä, jotka on lähtökohtaisesti erotettava toisistaan. ”Tuotteen nimi” voi olla elintarvikkeen nimi mutta myös asetuksen N:o 1169/2011 17 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu kuvitteellinen nimi tai kaupallinen merkki. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan ei voida yksiselitteisesti todeta, kumpi näistä tulkinnoista on oikea ja miten kyseistä käsitettä on tulkittava.
- 8 Asetuksen N:o 1169/2011 **sanamuoto** mahdollistaa molemmat tulkinnat. Jos lähtökohdaksi otetaan käsitteen ”tuotteen nimi” sananmukainen merkitys, se viittaa luonnollisen tulkinnan mukaan nimeen, jolla tuotetta yleensä nimitetään sen erottamiseksi muista tuotteista. Tämä voi kuitenkin olla sekä asetuksen N:o 1169/2011 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu elintarvikkeen nimi että jokin muu nimi, jolla elintarviketta tarjotaan kuluttajille pidettäessä sitä kaupan ja mainonnassa ja jolla kuluttajat sen yleisesti tuntevat, myös kyseisen asetuksen 17 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu kaupallinen merkki tai kuvitteellinen nimi.
- 9 Asetuksen N:o 1169/2011 **systematiikasta** ei myöskään ilmene tältä osin yksiselitteisiä viitteitä. Asetuksen N:o 1169/2011 17 artiklan 5 kohta voisi siten yhtäältä tukea sitä, että tuotteen nimi on ymmärrettävä kyseisen asetuksen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi elintarvikkeen nimeksi, koska sen mukaan liitteessä VI ovat elintarvikkeen nimeä koskevat erityissäännökset. Toisaalta siinä kuitenkin myös säädetään, että liitteessä VI ovat ”sitä”, siis elintarvikkeen nimeä, täydentäviä tietoja koskevat erityissäännökset. Liitteessä VI olevan A osan otsikko sitä vastoin puoltaa pikemminkin sitä, että tuotteen nimi ja elintarvikkeen nimi tarkoittavat samaa asiaa, koska sen mukaan A osa sisältää elintarvikkeen nimeä täydentävät tiedot: tämä viittaa ilmeisesti asetuksen N:o 1169/2011 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun nimeen.
- 10 Koska asetuksen N:o 1169/2011 johdanto-osan perustelukappaleisiin ei sisälly mitään konkreettisia toteamuksia kyseisen asetuksen liitteessä VI olevan A osan 4 kohdasta, on myös vaikea sanoa mitään kyseisen säännöksen **merkityksestä ja tavoitteesta**. Asetuksen N:o 1169/2011 17 artiklan 5 kohdasta ja liitteestä VI ei voida päätellä, että kyseisellä säännöksellä suojeltaisiin kuluttajaa harhaanjohtamiselta, kuten saman asetuksen 7 artiklassa kiistatta tehdään. Käyttämällä asetuksen N:o 1169/2011 17 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua suojattua nimeä, kaupallista merkkiä tai kuvitteellista nimeä elintarvikealan

toimija poikkeaa tietyllä tapaa 17 artiklan 1 kohdan mukaisesta elintarvikkeen nimestä, koska 17 artiklan 5 kohdan mukaista nimeä käytetään tavallisesti mainonnassa ja kuluttajat havaitsevat tuotteessa tämän nimen ensisijaisesti 17 artiklan 1–3 kohdassa tarkoitettuun elintarvikkeen nimeen nähden. Asetuksen N:o 1169/2011 liitteessä VI olevan A osan 4 kohta voisi siten edistää avoimuutta ja tietojen antamista kuluttajille, kun ainakin 4 kohdassa mainituissa tapauksissa taataan, että tiedot korvatuista ainesosista on esitettävä yhtä suurella kirjasinkoolla kuin se, jolla saman asetuksen 17 artiklan 4 kohdan mukainen nimi on pakkauksessa, ja siten varmistetaan, että kuluttajat saavat riittävästi tietoa. Kysymyksessä siitä, korvattiinko ainesosa toisella ainesosalla, on kaikesta kyse myös tiedoista, joita kohtaan kuluttajien valtaosa osoittaa laajalti mielenkiintoa asetuksen N:o 1169/2011 johdanto-osan 18 perustelukappaleessa tarkoitettussa merkityksessä. Tuotteen nimellä ei siten olisi sama merkitys kuin asetuksen N:o 1169/2011 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla elintarvikkeen nimellä.

Kolmas ennakkoratkaisukysymys

- 11 Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi ja toiseen kysymykseen myöntävästi, esitetään lisäksi kysymys, mikä nyt tarkasteltavassa tapauksessa on ”tuotteen nimi”, koska kantaja saattaa tavaramerkillä ”BiFi” markkinoille mitä erilaisimpia tuotteita, joissa on nimen ”BiFi” lisäksi sitä täydentävä, kulloistakin elintarviketta osoittava tieto.
- 12 Koska asetuksen N:o 1169/2011 liitteessä VI olevan A osan 4 kohdassa, kuten ei muuallakaan asetuksessa, ei selvennetä ”tuotteen nimen” merkitystä, siinä ei myöskään säädetä, onko yläkäsitteestä ja konkreettista tuotetta varten räätälöidystä täsmennyksestä koostuva tuotteen nimi mahdollinen. Lisäksi sen perusteella, että asetuksen N:o 1169/2011 liitteessä VI olevan A osan 4 kohdassa säädetyn merkintävelvoitteen syntyminen edellyttää, että konkreettisessa elintarvikkeessa on korvattu jokin ainesosa, tuotteen nimen määrittämisessä lähtökohdaksi on otettava pelkästään kyseinen konkreettinen elintarvike. Jos nimi, jolla elintarviketta pidetään kaupan ja mainostetaan ja jolla kuluttajat sen yleisesti tuntevat, koostuu useammasta osasta, tämä on yksittäistapauksessa tuotteen nimi. Monet seikat puoltavat näin ollen sitä, että tuotteen nimi voi koostua kahdesta tai useammasta osasta.

Neljäs ennakkoratkaisukysymys

- 13 Jos kolmanteen kysymykseen vastataan myöntävästi, esitetään lisäksi kysymys, mitä tuotteen nimen osaa asetuksen N:o 1169/2011 liitteessä VI olevan A osan 4 kohdan b alakohdassa säädetty täydentävien tietojen kirjasinkoko koskee.
- 14 Tästä on mahdollista esittää erilaisia tulkintoja. Yhtäältä lähtökohdaksi voitaisiin ottaa se tuotteen nimen osa, josta on käytetty suurinta kirjasinkoko. Tämä tulkinta soveltuisi parhaiten kuluttajille tiedottamista koskevan tavoitteen saavuttamiseen. Toisaalta lähtökohdaksi voitaisiin ottaa sen osan kirjasinkoko, joka on painettu pienimmällä elintarvikkeen pakkaukseen. Tätä puoltaisi se, että

tällaisella merkintävelvoitteella puututtaisiin mahdollisimman vähän elintarvikealan toimijan elinkeinovapauteen (perusoikeuskirjan 16 artikla). Lähtökohdaksi voitaisiin lisäksi ottaa sen tuotteen nimen osan kirjasinkoko, jolla elintarviketta kuvataan tarkemmin ja joka ei ole lajinimi tai tavaramerkki.

TYÖASIAKIRJA